Västerås stad

INFOKLASS
Publik

Kommunstyrelsen

Anna Jungmarker

Datum: 2026-10-21

Klimat- och
näringslivsdepartementet

Yttrande- SOU 2026:33 Vägen mot utfasning

Dnr: KS 2026/00706-1.7.1

Västerås stad har fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet SOU 2026:33 Vägen mot utfasning – Styrmedel för ett fossilfritt samhälle. Staden välkomnar utredningens ambition att skapa långsiktiga förutsättningar för omställningen till ett fossilfritt samhälle och lämnar nedanstående synpunkter.

Sammanfattning

Västerås stad tillstyrker huvuddelen av utredningens förslag och delar bedömningen att elektrifiering av transporter och arbetsmaskiner är avgörande för att nå klimatmålen. Staden ser särskilt positivt på utökad finansiering av energi- och klimatrådgivningen, förenklade regler för miljözoner och förlängt stöd för utsläppsfria arbetsmaskiner. Västerås stad anser samtidigt att transporteffektivisering bör ges större betydelse, kommunernas roll i klimatomställningen bör tydliggöras och stärkas, miljözoner även bör kunna användas som klimatverktyg och att staten bör överväga nationell vägledning för fossilfria entreprenader.

Västerås stad bedömer även att utredningens förslag påverkar kommunsektorn i större omfattning än vad som framgår av utredningens konsekvensbeskrivning.

Avsnitt 2.5 Transporteffektivitet i vägtransportsektorn

Västerås stad tillstyrker utredningens övergripande inriktning men anser att transporteffektivisering bör ges större vikt. Elektrifiering är en central del av omställningen men löser inte ensam utmaningar kopplade till trängsel, markanvändning, trafiksäkerhet, luftkvalitet och folkhälsa. Staten bör i högre grad beakta åtgärder som ökar andelen gång-, cykel- och kollektivtrafik, främjar mobilitetstjänster och delad mobilitet samt bidrar till transporteffektiv samhällsplanering.

Avsnitt 9.2.4 Förenklade regler för införande av miljözoner

Västerås stad tillstyrker förslaget. Förslaget ger kommuner bättre möjligheter att anpassa åtgärder efter lokala behov och förutsättningar.

Utredningen beskriver miljözoner främst som ett luftkvalitetsverktyg. Västerås stad anser att miljözoner även kan bidra till klimatomställningen genom att stimulera övergången till utsläppsfria fordon och bör kunna utvecklas ytterligare som lokalt klimatpolitiskt verktyg.

Staden ser även behov av fortsatt utveckling av kommunernas rådighet när det gäller lokala trafik- och miljöåtgärder.

Avsnitt 9.3.2 Förlängd klimatpremie för arbetsmaskiner

Västerås stad tillstyrker förslaget och ser positivt på förlängd klimatpremie för arbetsmaskiner. Kommuner är betydande beställare av entreprenader inom bygg-, anläggnings-, VA-, gatu- och parkverksamhet och har därmed en viktig roll i omställningen av arbetsmaskinssektorn.

Förslaget bedöms underlätta introduktionen av utsläppsfria arbetsmaskiner och stärka möjligheterna att ställa klimatkrav i kommunala entreprenader.

Västerås stad anser även att staten bör överväga nationell vägledning eller gemensamma kriterier för fossilfria och utsläppsfria entreprenader. Detta skulle underlätta för offentliga aktörer att ställa likvärdiga och långsiktiga krav samt skapa bättre förutsättningar för leverantörsmarknaden.

Avsnitt 12.3.1 Avskaffande av pumplagen

Västerås stad efterfrågar en tydligare analys av konsekvenserna av att avskaffa pumplagen, särskilt under övergångsperioden då delar av fordonsflottan fortfarande är beroende av förnybara drivmedel. Frågan är även relevant ur ett försörjnings- och beredskapsperspektiv.

Avsnitt 13.1 Acceptans och kompensation

Västerås stad delar utredningens bedömning att rättvisa, begriplighet och förutsägbarhet är viktiga förutsättningar för acceptans för klimatomställningen.

Samtidigt vill staden framhålla att klimatpolitiken även behöver utformas utifrån vad som krävs för att nå klimatmålen. Det finns en risk att ett alltför starkt fokus på kortsiktig acceptans begränsar de styrmedel som krävs för att minska utsläppen i den takt som klimatmålen förutsätter.

Avsnitt 13.3 Förstärkt energi- och klimatrådgivning

Västerås stad tillstyrker förslaget. Elektrifieringen av samhället innebär ett växande behov av stöd till hushåll, företag och bostadsrättsföreningar. Rådgivningen utgör ett viktigt verktyg för att undanröja kunskapshinder och bidra till omställningen.

Staden ser även att det finns behov av nationell samordning, metodutveckling och stöd för uppsökande verksamhet så att rådgivningen når de grupper där potentialen för utsläppsminskningar är som störst.

Övergripande synpunkter avseende kommunernas roll i klimatomställningen

Västerås stad bedömer att kommunernas roll som aktör i klimatomställningen ges för begränsat utrymme i utredningen. Kommunerna bidrar inte enbart genom energi- och klimatrådgivning, utan även genom fysisk planering, mobilitetsarbete, upphandling, investeringar, laddinfrastruktur, näringslivssamverkan och utveckling av lokala energisystem.

Staden anser därför att staten fortsatt bör utveckla styrmedel, stöd och samverkansformer som stärker kommunernas möjligheter att bidra till de nationella klimatmålen.

Kapitel 14 Konsekvensanalys

Västerås stad bedömer att konsekvenserna för kommunsektorn skulle kunna belysas tydligare i utredningen. Även om förslagen inte innebär några omfattande nya kommunala åtaganden påverkas kommunerna genom förändrade förutsättningar för energi- och klimatrådgivning, elektrifiering av fordonsflottor, investeringar i laddinfrastruktur, offentlig upphandling, entreprenadmarknaden samt transportkostnader.